

הסבר לוח דרגה ראשונה

הקדמה/ פרולוג:

הערב נדבר על לוח הדרגה הראשונה, חלקכם שמעו את ההסבר לא מעט פעמים, בתפיסת עולמי, תמיד נשאר תלמידים, נמשיך בהקפות ותמיד נלמד עוד משהו.

השבת מתחילים לקרוא את ספר בראשית, כמו עוד גלגל בחיים שסובב, כמו יום ולילה, נגמר סבב קריאה ושוב מתחילים מחדש, מתוך מטרה ללמוד ולצמוח. כך גם בבניה, נשמע שוב ושוב לעיתים את אותם הדברים, בתקווה שכל פעם נלמד אחד מהשני משהו חדש ושוב נתחיל מבראשית.

הערב אחיי אשתדל, לדבר על הלוח, על הסימבולים שיש בו, תוך עיגונם והבאתם לחיים, כי בסוף זו המהות של כל העבודה שאנו עושים, לתרגם ולשלב את הסימבולים בבניה לחיינו מחוץ ללשכה, עם הילדים, הרעייה, העבודה והחברים, אם זה לא נעשה, אז כל הלימוד הוא לחינם.

התלמיד הבונה החופשי יושב בצד הצפוני של ההיכל, מקום המיועד למדיטציה וללימוד תחת עינו הפקוחה של המפקח השני.

במשך השנה הראשונה בהיכל, התלמיד צריך להקשיב, ללמוד ולהתעמק בסמלים המעטרים את ההיכל, ולהתעמק בלוח הדרגה עם הסימבוליקה שבו.

נאמר על הבניה החופשית, שהיא "תורת מוסר מיוחדת, מעולפת רזים ומתוארת בסמלים". על פי עקרון זה, כל מה שנראה בלשכה בכלל ובלוח הדרגה בפרט, מסמל ומרמז למוסר, לבניית ההיכל הפנימי, אותו מקדש רוחני שבבנייתו אנו עוסקים גם לפני התקבלותנו למסדר, וביתר שאת מרגע התקדשותנו וקבלתנו למסדר הבונים החופשיים.

טרם כניסתנו להיכל אנו עוברים בין שני עמודים – בועז ויכין.

עמודים אלו הוצבו ע"י שלמה המלך בכניסה למקדש, דרכם עבר כל מי שרצה להיכנס או לצאת מהמקדש. העמודים הם זכר לעמוד האש ועמוד הענן שליוו את בני ישראל במדבר, ביציאתם מעבדות לחרות, גם כאן במעבר יש התנתקות מעול העולם החומרי ומעבר לעולם רוחני.

בראש העמודים בלשכתנו יש שני כדורים, על האחד- בועז מצויר כדור"א, על השני-יכין, גלקסיה. למה על בועז כדור"א? מרמז דבר בסיסי, ארצי, למול הגלקסיה שמרמזת על משהו גדול ונעלה יותר שדורש שימוש בחושים כדי לנסות ולהבין את פלאי היצירה.

בעמידה בין העמודים, אנו עם רגליים על הקרקע, כי מעפר באנו, אך עם הראש בשמיים.

בארכיטקטורה העתיקה העמודים סימנו גם את מה שמקשר בין החלק העליון לחלק התחתון, שמימי וגשמי, את הרוחני ואת החומרי. כאשר אנו בין העמודים, אנו תחת כוחות מנוגדים אך בעמידתנו באמצע אנו מוצאים את שיווי המשקל, ומבינים את מקומנו בעולם כנקודה בזמן ובמרחב, דבר שבא לרסן את האגו.

בגמרא מסכת ברכות נאמר, "לא יכנס אדם להר הבית לא במקלו שבידו, ולא במנעלו שברגלו, ולא במעות הצרורים לו בסדינו, ובפונדתו (ארנקו) מופשלת לאחוריו". שהם סמל הרדיפה אחר העניינים הגשמיים שבחוץ, כלומר מפני קדושת המקום, שהרי הלשכה בנויה כבית המקדש, לא יכנס אדם לכאן בחשבוניותו הקטנים של רדיפה אחרי הכבוד והמשרה, התחרות ובצע הכסף, אלא יכוון את ליבו לשלום, לאחוזה ולרעות.

לוח הדרגה כפי שאנו מכירים אותו כיום, עבר גלגולים ושינויים שונים, סוג של אבולוציה למצבו הנוכחי.

בימים הראשונים של הבניה החופשית, כשהפגישות היו נערכות תחת כיפת השמיים, נהגו לשרטט את קווי הלשכה, העמודים וכו' על האדמה, בחול. עם המעבר לעבודות בפאבים עברו לגיר ופחם לשרטוט הלוח על הרצפה, כאשר בגמר העבודה, או משכנס אדם לא קרוא, מחקו עם מים וסמרטוט את השרטוטים. את השרטוטים היה מצייר השוער או הנשיא, ובגמר העבודה התלמידים נהגו למחוק את הציורים.

אנחנו צריכים לזכור, שהתקופה עליה אנו מדברים, לא היה אינטרנט ומחשבים, כך שלמרות שהרעיון היה אותו רעיון, הסימבול היה אותו סימבול, הפרוש והביטוי כפי שבא לביטוי בלוחות הדרגה היה שונה, ולכן אנו רואים גרסאות שונות ללוחות- כמו במשחק הילדים שלוחשים מילה בצד אחד ומבקשים להעביר את המילה בלחישה, בצד השני אנו מקבלים דבר שונה לחלוטין.

יש שטוענים שהמונח "to square the lodge" נובע מכאן, שהיו צריכים ללכת מסביב לשרטוט ולא לחתוך ולקצר את הדרך, גם פה יש משמעות סימבולית להתנהגות הבונה החופשי שיתנהג ביושר עם עצמו ועם אחיו ולא יחפש קיצורי דרך.

עם השנים הציורים עברו לבדים או שטיחים שהונחו על הרצפה או על שולחן, או שנתלו על הקיר כדי שלא יתלכלכו. הגדילים בפינות הלוח, הם זכר לחבלים שבעזרתם נהגו להרים ולקשור את לוחות הבד.

שטיחי הרצפה המקוריים וחלק מהלוחות הראשונים כללו את הסמלים של שלושת הדרגות, אט אט החלו להשתמש בלוחות נפרדים לכל דרגה, עיצוב הלוחות לא היה אחיד, וכל מעצב צייר את הסמלים לפי ראות עיניו.

החל משנת 1800 התפרסמו מספר יוצרי לוחות במתכונת דומה למה שאנו מכירים כיום, הראשון שבהם היה ג'ון קול שצייר לוח נפרד לכל דרגה בשחור לבן. בן זמנו של קול היה ג'ון בראון שצייר לוחות חדשניים בצבע, בהמשך היו עוד לא מעט ציירים כגון גוסיאה בוריאנג, שיצרו לוחות אומנותיים ברמה גבוהה.

בשנת 1845 נערכה תחרות באנגליה, בלשכת "אמולישן", ועבודתו של האח ג'ון האריס נבחרה. מאז נעשה לוח הדרגה של האריס באופן רשמי הנוסח המאושר לעבודות וללשכות שעובדות בנוסח אמולישן.

Emulation- הכוונה לנוסח של הלשכה הגדולה של אנגליה, מקור השם מאחת מלשכות ההדרכה emulation lodge of improvement, שתפקידה היה להדריך את הלשכות בריטואל לאחר האיחוד באנגליה ב-1717.

את הלוח מציבים לפני דוכן הנשיא כפי שזה קיים בלשכתנו, יש לשכות שמציבים את הלוח ליד המפקח השני, מול התלמידים (לשכת נעמן). הכלל הוא שזה צריך להיות במקום בולט.

בהערת אגב, כשאח נכנס ללשכה באיחור, הוא צריך לברר טרם כניסתו ללשכה, אצל השוער בחוץ – ולכן זה הסבר לנקישות של השומר והשוער בפתיחת הלשכה ובמעברי דרגה, או במקרה שלנו, שהשוער כבר לא צריך לשמור מחוץ ללשכה, את השומר באיזו דרגה הלשכה עובדת. בכניסתו ללשכה הוא מוודא לפי לוח הדרגה את הדרגה שבה הלשכה עובדת, ורק אז נותן את האות של הדרגה שבה הלשכה נמצאת לנשיא.

מבנה ההיכל:

הלשכות בנויות ממזרח למערב- זהו אורך הלשכה.

מצפון לדרום- רוחב הלשכה.

גובה הלשכה- משטח פני הארץ עד רום השמיים.

ממדיה הרחבים של הלשכה מסמלים את האוניברסליות של הלשכה, את רגשי האחוה שאין להם גבול, ואולי גם רמז לצדקה שטוב שתהיה רחבה באותה מידה.

הלשכה בנויה כפי שהיה בנוי בזמנו בית המקדש ממזרח למערב, וכך גם כיווני השמיים מופיעים בלוח הדרגה, המזרח בחלק העליון

הערת שוליים: קודש הקודשים שבו היו לוחות הברית, היה בחלק המערבי של המקדש ולא המזרחי, הסיבה לכך שהאור הראשון שמפציע, ומסמל את ההשכלה והחינוך הזורח במזרח, הקרן הראשונה של הבוקר, חודרת דרך הפתח ומאירה את קודש הקודשים.

הגדילים:

הגדילים שצינתי קודם, מופיעים בפינות הלוח, הם מסמלים את ארבע קצוות הארץ שם פזורים הבונים החופשיים, הם מסמלים ארבע מידות: תבונה, מתינות, עוז רוח וצדק.

בדומה לרעיון הבא לידי ביטוי בסיפור המקראי על ארבע נהרות גן עדן: "ויצא נהר מעדן להשקות את הגן ומשם נבקע ויהיה לארבעה ראשים" (בראשית פרק ב').

וכפי שנאמר בלקח בטקס הקידושין: "התבונה תכוון את דרכך, המתינות תבלום אותך, בעוז רוחך תמצא משען והצדק ידריךך בכל מעשיך".

בנצרות, יש מושג שנקרא שבע המידות הטובות, שנגדן יש גם את שבעת החטאים. שבע המידות הן מערכת של שבע מידות או מעלות או סגולות בסיסיות אשר הוגדרו על ידי אפלטון ואריסטו ואומצו על ידי אבות הנצרות. מתוכן 3 תאולוגיות ו-4 בסיסיות או עיקריות.

המידות הבסיסיות הן מתינות, אומץ רוח, זהירות וצדק- מקביל לארבעת המידות של הגדילים.

ה-3 הנוספות התאולוגיות הן אמונה, תקווה וצדקה- מופיעים בסולם יעקב כשלושת השלבים בהתקדמות.

בימים עברו, כאשר נפתח כינוס של **בונים אופרטיביים- מעשיים**, כלי העבודה של כל דרגה היו מונחים בתוך שקים. כל שק היה נפתח וכלי העבודה היו מתגלים לנוכחים בהתאם לדרגתם, עם

סיום העבודה, היו מושכים בחבל הצמוד לשק, מהדקים אותם ומסתירים את הכלים. רמז לאותם חבלים אנו רואים בגדילים בלוח הדרגה.

תקרת הלשכה:

בפינה הימנית עליונה אנו מוצאים ירח ו-7 כוכבים, אשר מסמלים 7 רבי בונים, שבלעדיהם אין לשכה חוקית ומסודרת, כפי שנאמר בדו שיח בין הנשיא למפקח הראשון בטקס הפתיחה:

הנשיא: "אחי המפקח הראשון, מהו מספר נושאי המשרה הדרוש לעבודת הלשכה?"

המפקח עונה: "שבעה- נשיא, מפקח ראשון, מפקח שני, מדריך ראשון, מדריך שני, שומר ושוער".

בלשכה הירח מופיע מעל המפקח הראשון.

בצד שמאל של הלוח אנו רואים את השמש, בלשכה זה מעל המפקח השני.

השמש לממשלת היום, מיוצגת בלשכה ע"י המפקח השני. הירח לממשלת הלילה, מיוצג ע"י המפקח הראשון. שני המאורות הם שליחי רצונו של הבורא העליון של היקום, שבלעדיהם אין חיים.

הכוכבים מסמלים את האור הרחוק בלילה האין סופי. הם מסמלים את התקווה. אף ששעת חושך, יש עדין אור קטן להאיר למחפש את דרכו.

בעוד שהשמש מסמלת את הטבע הבלתי משתנה, זורחת במזרח ושוקעת במערב יום אחרי יום, הירח משנה את הופעתו וכאילו מעביר לנו מסר, אתה אולי קטן ואתה יכול להצטמצם עד שאתה כמעט ונעלם. בליקוי ירח מלא הוא אף נעלם לחלוטין. אבל אז, כשנראה שהאפלה שולטת בכל, זורחת התקווה הנצחית ואתה יכול לשאת שוב את מבטך אל על, כלומר, אתה יכול לשפר ולשנות את המצב-את עצמך, לא משנה עד כמה המצב נראה נואש.

לנו בני האדם יש בחירה חופשית ובתוכה כח ההתחדשות- מאבק נצחי נגד מחזורם הקבוע והבלתי משתנה של הזמן והטבע. מערכת השמש קובעת את מהלך השנה, מאותו שורש של לשנות, לחזור שוב ושוב, לעומת הירח שקובע את החודשים, מלשון להתחדש.

אנו גם רואים את הכוכב הזוהר, לעיתים מופיע בצורת פנתגרם- כוכב מחומש, שהוא סמל לבורא העליון של היקום.

בלשכה מעל הנשיא יש סמל של העין הצופייה, שמרמזת גם היא למישהו שבוחן ומפקח על הנעשה, אך האם זה מכוון לאותו כוכב בלוח הדרגה? ואם כן, אז למה יש את האות G מעל המזבח? האם האות לא האות G מכוונת כנגד כוכב הפנתגרם שבלוח?

במקרה הזה המשמעות שונה, אם בפנתגרם שבלוח ובאות G שבלשכה אנו מכוונים לאדריכל העליון, בעין הצופייה, הכוונה להתבוננות וחקר פנימי מעמיק, שכל אחד מאתנו נדרש לעשות לפני שהוא עוצם את עיניו בלכתו לישון, ובו הוא נדרש להיות כנה עם עצמו על טוהר וכנות מחשבותיו ומעשיו.

רצפת ההיכל:

המוזאיקה שבנויה ממשבצות שחורות ולבנות, היא זכר לרצפה שהייתה בבית המקדש, ומעידה על חייו הארעיים של האדם. המוזאיקה מסמלת את היום והלילה, הרוח והחומר, יין ויאנג וכל הניגודים שלא ניתן להפריד ביניהם. לא מדובר באפשרות בחירה של צבע או בהליכה בין הצבעים אלא הבונה החופשי מוצא את הדרך הנכונה לקיים את שני הניגודים יחד בהרמוניה.

הזר המשונן שמקיף את הרצפה מסמל את הברכות והנחמות באם נפיל את יהבנו על האדריכל הגדול של היקום.

הניגודיות באה להדגיש שלא כולנו שווים ודומים, יש מגוון של אנשים ודעות, אך למרות השונות עלינו ללמוד לחיות בהרמוניה. המרצפות הלבנות והשחורות מסמלות גם את המסע שכל אחד מאתנו עובר בחיים, עלינו לדעת להתמודד עם הרע ולקבלו כחלק מהחיים כפי שאנו מקבלים בהכרת תודה את הטוב.

כלי העבודה- המאורות הגדולים:

כלי העבודה כפי שניתן לראותם על המזבח בלשכה, ומופיעים בלוח – הכרך של החוק הקדוש, המזוית והמחוגה.

הכרך של החוק המקודש- מסמל את המוסר והחוקים.

המייסדים של המסדר באנגליה שהיו נוצריים, קבעו את התנ"ך כספר שיהיה על המזבח כדי לייצר אחידות ושוויון לאור ערכו ההיסטורי של התנ"ך. יש מדינות שמוסיפות ספרים כמספר הדתות שחיות באותה מדינה, וזאת כדי לתת גם להם ייצוג, אך לא במובן הדתי.

מה שנגזר מזה, שגם כשיש דתות שונות, אפשר וניתן לחיות זה לצד זה בהרמוניה ובשלום, כפי שהיה בתקופת שלמה המלך שהקים את בית המקדש עפ"י חזונו של ישעיהו " כי ביתי בית תפילה ייקרא לכל העמים".

המזווית מסמלת את הארציות לעומת המחוגה שמייצגת את הרוחניות, את נפש האדם.

שלושתם יחד, יסמלו לנו את אמות המידה הנכונים להתנהלות בחיים, כפי שכתוב בספר העבודה בטקס הקידושין: " הספר הקדוש ינחנו בדרך האמונה, המזווית תכוון את פעולתנו והמחוגה תתווה תחום ליחסינו עם בני האדם בכלל ועם אחינו הבונים החופשיים בפרט".

המחוגה שמסתובבת על צירה יוצרת עיגול עם נקודה באמצעו, שמסמל את ממלכת הנצח, כשהיקף המעגל הוא קו ללא סוף, גם פה זה מכון ומלמד את עקרון הגבול וההגבלה – לתשוקות, למאוויים ולרצונות.

את הסמל הזה אנו רואים בלוח הדרגה על המזבח, ואמור להיות גם פיזית על המזבח בלשכה, ארחיב עליו בהמשך.

הבונים האופרטיביים השתמשו במחוגה ובמזווית לצורך תכנון ובנייה: כיוון של כלי העבודה שהיו עשויים מעץ, חלקם נשברו וחלקם התנפחו והתעוותו. בעזרת המזווית והמחוגה כיילו את כלי העבודה- אסביר איך זה נעשה באופן פשטני: בעזרת המחוגה מציירים עיגול, חוצים את העיגול לשניים מקצה אחד של הקו משיקים צלע להיקף העיגול- לנקטת האמצע, ואח"כ עוד צלע מצידו השני של הקו וכך יוצרים משולש ישר זווית.

ברגע שיש משולש ישר זווית יש לנו מזווית, מחוגה שפתוחה כמו המזווית בזווית של 90 מעלות יוצרות ריבוע – שהוא סמל ליציבות גם פיזית וגם סימבולית בחיינו.

משולש, ריבוע ועיגול הם הבסיס לכל בניין שבונים הן פיזי והן רוחני.

תחילה מתכננים – שלב הרעיון והמטרה, אח"כ מכיילים את כלי העבודה –שלב התכנון, ורק אז מתחילים בעבודה- שלב הביצוע, כפי שכתוב, "סוף מעשה במחשבה תחילה".

שלושת העמודים:

בטקס הקידושין נאמר: "על שלושה עמודים נשענת הלשכה בדרך סמל והם מיוצגים ע"י הנשיא במזרח, מפקח ראשון במערב ומפקח שני בדרום", הם מסמלים את שלמה המלך, חירם מלך צור וחירם אביו שהקימו יחד בכישרונם וחכמתם את מקדש שלמה בירושלים.

בלוח הדרגה אנו רואים אם שלושת העמודים המסמלים את שלושת מנהלי הלשכה.

העמודים מכונים גם בשם: חכמה, כח ותפארת, ומייצגים גם שלושה סגנונות באדריכלות: עמוד **קורינטי** על דוכן המפקח השני המייצג את מידת התפארת. עמוד **דורי** על דוכן המפקח הראשון המייצג את מידת הכח, העוז. ועמוד **יוני** על דוכן הנשיא, שמשלב את שני הסגנונות הקודמים, ומסמל את החכמה.

השילוב של חכמה, כח/עוז ותפארת בא ללמדנו שבח"י האדם דרושה חכמה לתכנון, כח לעמוד בקשיים שיצוצו במעלה הדרך, כאשר הכוונה בכוח שאינו כוח פיזי אלא כוחם של העקרונות. ותפארת אשר מתפרשת בשני אופנים- גם אסתטיקה ויופי שחשובים אך מעל היופי החיצוני יש את היופי הפנימי כפי שמדבר על זה אפלטון.

ב"משתה" של אפלטון, חותם סוקרטס בנאום שבו הוא מנסח את האידיאה של היופי, האידיאה המצויה מעל החומר ואינה כרוכה בו, היופי שאינו תלוי בגופה של אישה זרה או מקומית, או בגופו של מלך זה או אחר, או בסוג אומנות כזה או אחר, אלא היופי לכשעצמו. בנאום סוקרטס גולש באלגנטיות מהדיון ביופי אל הדיון בחוכמה. לא עוד תפיסה דיכוטומית בין היפה לטוב או היפה לחכם, אלא זרימה רכה מהווייה להווייה. היופי והחוכמה אינם זרים זה לזה, אין האחד שקרי והשנייה אמת, שניהם מצויים בעולם כאידיאות נשגבות.

לדוגמא, שחור ולבן הם הפכים, שחור בפני עצמו נותן לנו תחושה קודרת, מסמל אבל, מוות, משהו קודר ואפל. הלבן לעומתו מסמל אופטימיות, התחלה חדשה, משהו נקי וטהור.

הסידור בסדר מסוים כפי שבא לביטוי ברצפת ההיכל הוא זה שיוצר את היופי, אם היינו מסדרים בשתי קבוצות של שחור חצי רצפה ולבן החצי השני, גם לא היינו מקבלים את ההרמוניה והיופי כפי שהוא בא לביטוי בסידור הנוכחי.

התפארת אינה מפשרת בין הניגודים והופכת את כולם לאפור, להיפך, תפארת משתמשת בשחור ובלבן על מנת ליצור תמונה בעלת עומק.

היופי אינו היופי החיצוני הקמל אלא יופייה של החוכמה והעוצמה הפנימית של הרעיונות המהווים את התשתית של הבנייה החופשית.

עמנואל קנט כתב: "היופי הוא סימבול של המוסר הטוב"

הנקודה בעיגול:

בחזית המזבח נוכל לראות נקודה בעיגול ושני קווים מקבילים מצפון ומדרום.

הנקודה מסמלת את האח, כאשר האח מוקף בעיגול.

מטרת העיגול לתחום את הגבולות בהתנהלות ובהתנהגות ביננו לבין אחינו. האם כל העיגולים שווים בחיים? אנו יודעים שלא, אך לכל עיגול חשוב שיהיו גבולות שתוחמים את סמכויותיו כדי שלא יתפזר וחלילה יישאב את החלל מאחיו, הרי כולנו שווים על הפלס.

מה קורה כשאין גבולות? אנו מכירים את סיפור יוסף ואחיו עם מה שקרה כשיש בן מועדף, לאן זה מגיע, כאשר לא מציבים גבולות.

בהתנהלות הלשכה לכל בעל תפקיד יש אחריות שעליו להקפיד למלאה ולא לחרוג מהגבולות שהוגדרו לו בעת מינויו, מה תפקידו ומה עליו לעשות- לא יותר כדי לא לגלוש לעיגול של אחיו ולא פחות כדי שאח אחר לא יצטרך לגלוש לעיגול שהוגדר לו שהוא אחראי עליו, הכל בהתאם למגיע ולנדרש. כשכולם פועלים בהרמוניה, וממלאים את תפקידם, זה המצב הרצוי שאליו תמיד נשאף, גם בלשכה וגם בחיים.

משני צידי העיגול יש שני קווים, האחד מייצג את משה העניו מכל אדם שקיבל את התורה והחוקים, האחר מייצג את שלמה המלך, החכם באדם שביצע את החוקים שקיבל משה, ובנה את בית המקדש.

על המזבח מונח הכרך של החוק המקודש, ומעליו סולם.

אם נקפיד להתנהל בתוך העיגול, לא נגלוש מהקווים התוחמים ותמיד ירחף מעלינו המוסר והיושר כפי שעשו משה ושלמה, אף פעם לא נטעה בדרכינו בחיים.

בנצרות שני הקווים מסמלים את יוחנן המטביל ויוחנן האוונגליסט.

הספר של החוק הקדוש, שמונח על המזבח פתוח בדרגה הראשונה בספר תהילים פרק קלג, כאשר הפסוק שפותח את הפרק הוא "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד".

אלו הם החברים, בשעה שיושבים יחד, ואינם נפרדים זה מזה. פסוק זה עוסק כולו באהבת אמת בין אנשים שרוצים להגיע לרוחניות.

בספר הזוהר שממנו נגזרה הקבלה, שמפרש פסוק זה, כתוב, שהאחים בפסוק נקראים "חברים", כלומר אנשים פשוטים כמוך וכמוני, שהחליטו להתחבר ביניהם מתוך מטרה משותפת אחת - להשיג את העולם הרוחני. הם מבינים שכדי להגיע להרגשה הרוחנית שנקראת "שבת אחים גם יחד", הם יצטרכו להתעלות מעל לחשבונותיהם האגואיסטיים ולאהוב זה את זה.

הזוהר אומר שחברים אלה אינם נפרדים זה מזה, כי יש להם רצון משותף ויחיד. הם משתוקקים להגיע לרוחניות, ולהכיר את המציאות העליונה שבה מתקיימות רק אהבה ואחדות. במהלך הדרך הרוחנית שעוברים כל החברים יחדיו, רואה כל אחד מהם את חבריו כאנשים החשובים בחייו. הוא יודע שרק בעזרתם יוכל להתגבר על האגו שטבוע בו ולהתעלות לדרגת האהבה. בסוף הדרך, כשהאדם מגיע לדרגה רוחנית נעלה זו, שבה הוא קשור באהבה עם חבריו, הוא מצליח לגלות דרך הקשר הזה את הבורא.

החיבור בין שמיים וארץ- החומר לרוח:

במרכז לוח הדרגה מעל המזבח אנו רואים את סולם יעקב המחבר את רצפת ההיכל לרקיע ועליו 3 השלבים שהזכרתי מקודם – אמונה, תקווה וצדקה שהיא השלב העליון (מתוך שבע המידות הטובות של אריסטו) .

מה שאנו יודעים עוד מתרבויות הלניסטיות קדומות, שברגע שיש מזבח בתוך מקדש הוא מסמל מקום מקודש – זו גם הסיבה שלא מזיזים את המזבח מרגע פתיחת הלשכה.

המקדש מייצג עבורינו מטאפורית את העולם והמזבח הינו טבורו - מרכזו של העולם.

בחלום יעקב בראשית פרק כח כתוב " וַיַּחְלֵם, וְהִנֵּה סֹלֶם מַצֵּב אֶרְצָה, וְרֹאשׁוֹ, מֵגִיעַ הַשָּׁמַיִם; וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים, עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ", בהמשך לאחר ההתגלות כתוב " וַיַּקֵּץ יַעֲקֹב, מִשְׁנָתוֹ, וַיֹּאמֶר, אֲכֵן יֵשׁ יְהוָה בְּמָקוֹם הַזֶּה; וְאֲנִכִּי, לֹא יָדַעְתִּי. וַיֹּאמֶר, מֶה-נֹּרָא, הַמָּקוֹם הַזֶּה: אֵין זֶה, כִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים, זֶה, שַׁעַר הַשָּׁמַיִם. וַיִּשָּׁכֶם יַעֲקֹב בְּבֶקֶר, וַיִּקַּח אֶת-הָאֶבֶן אֲשֶׁר-שָׁם מִרְאשֵׁתָיו, וַיִּשֶׁם אֹתָהּ, מִצְבֵּה; וַיַּצֵּק שָׁמֶן, עַל-רֹאשָׁהּ".

בתיאור הנ"ל, אנו רואים הרבה אלמנטים מעניינים:

בית אלוהים-הפאנום, החלק התחתון במקדש.

שער השמיים-טמפלום החלק העליון במקדש.

האבן הנמשחת בשמן היא הכר שממנו מתחיל חלום יעקב על סולם המחבר בין שמים וארץ, בין טמפלום ופאנום.

יש לציין שתופעה של הקדשת אבן הייתה נפוצה בעמים הקדמונים, במקרים רבים האבן הייתה משכן האל והיותה את מרכז החלל המקודש ולעתים היו חגים סביבה.

אם המזבח הוא סמל לנקודה במרחב שמהווה את מרכז העולם, הרי מזבח עם סולם יעקב מעליו מהווים יחדיו ציר מרכזי והוא ציר העולם.

בהינתן העובדה שגם חגים סביבו מעניק בנקל נופח אסטרונמי לריטואל.

ההקפה הראשונה של המועד בטקס קידושיו סביב המזבח בעוד חבל קשור לצווארו, מקבל חיזוק לסברה זו בצורת חבל הטבור.

ציר העולם בדתות קדומות אינו מחבר רק בין הארץ לשמים, אלא הוא מחבר בין השאול, הארץ והשמיים.

בהסבר של לוח הדרגה הראשונה בספר העבודה מתואר מבנה הלשכה כך: "תחילה יש להפנות את תשומת הלב למבנה הלשכה ממזרח למערב-אורכה, מצפון לדרום-רוחבה, עומקה-משטח פני האדמה עד מרכזה, וגובהה-עד רום שמים."

במלים אחרות אחי, חדר ההרהורים הוא חדר נאות סמוך ללשכה רק ברמה הפשטנית, ואילו ברמה הסימבולית, הוא החלק של הלשכה הנמצא מתחת לפני האדמה, כלומר ממש מתחת לרצפת התשבץ בלשכה.

במרכז הלשכה נמצא המזבח המהווה מרכז הקודש הרוחני, ביחד עם סולם יעקב הם מהווים את ציר העולם המקשר בין הארץ לשמים, ובלעדיהם לא ניתן לייחס חשיבות רוחנית ללשכה מכיוון שהם המקשרים אותה והופכים אותה למרחב מקודש- בזמן העבודה בלבד, ובד-בבד מגדירים את כיווניה.

כאשר נמצא המועמד בחדר ההרהורים הוא נמצא בחשכה של בטן האדמה, של רחם. בהיכנסו ללשכה הוא משול לרך הנולד שיצא מהרחם, חסר כל. אפילו חוש הראייה טרם התפתח, והוא עודנו מחובר לטבור אימו.

בהקפה הראשונה אחיו הגדולים מנסים להכירו ומלווים אותו בצעדיו הראשונים. מרגע שפקחו את עיניו הוא מגלה את המאורות בעולם מסביבו, נפרד מחבל הטבור ומתפתחת ההבנה כי האור המשני הגשמי - השמש, מושל בארץ רק בזמן היום, ואילו בלילות תכפה עליו ההרגשה הנוראית שחוה בהיותו בחושך, כל לילה במשך שארית חייו.

על כן שם לעצמו שתי מטרות:

הראשונה תהיה ללכת מהמערב אל המזרח בחיפוש אחרי האור, ואכן, תהליך זה הוא מעגלי מחזורי כך שתמיד יגיע שוב למערב ויצטרך להמשיך שוב במסע מזרחה.

אולם המטרה השנייה תהיה להגיע לרום השמים למקום בו השמש זורחת ללא סוף. מזרח הנצח. ההתקדמות לרום השמים תעשה אומנם בתנועה מעגלית ממערב למזרח דרך הצפון, אבל תוך כדי שאיפה להגיע יותר ויותר לתוך המרכז משם ניתן לעלות השמימה דרך סולם יעקב, ציר העולם. בתהליך שכזה התנועה כבר לא נראית רק מעגלית שחוזרת תמיד לנקודת ההתחלה, אלא ספירלית כלפי מעלה ועשויה להזכיר לחלקנו מדרגות לולייניות.

יש עוד מספר סימבולים בלוח הדרגה כגון עדיי הלשכה הנדים והבלתי נדים, סמל הלואיס, אבן הגוויל ואבן הגזית ועוד, אך נשמור זאת לפעם ההבאה.

סיימתי נשיא נכבד.

נכתב ע"י האח קנדלי יהודה.

